

Sanktioner

(af og imod markedet)

Det kunne være morsomt, hvis man kunne få [Søren Espersen](#) (Dansk Folkeparti) til at definere genstanden for sin tro, det fri marked, når han sanktionerer dets lov og taler imod sanktioner over for det!

Det er nemlig længe siden, at den verdensreligion, som han tilhører, holdt op med at forklare markedet og gik over til blot at hævde markedets velsignelser. De mere forpligtende forklaringer og definitioner på vidunderet er blevet lige så sjældne, som glansen, der omgiver markedet, troens genstand, nu stråler uimodsagt over det nationalt danske folk såvel som det internationale samfund.

Således er værdigrundlaget for det moderne samfund blevet sanktioneret. Indiskutabelt står det hævet over kravet på forklaring. Man har valgt at tro på markedet i stedet for at vide og forstå det. Af samme grund er Dansk Folkepartis kritik af EU uforpligtende. Markedsfundamentalismen er Dansk Folkepartis og andre nationalisters trosindhold, lige så vel som den er i resten af den vestlige verden.

De højreradikale i dansk politik gør sig det let på den måde. Det er ikke her, at de adskiller sig fra venstrefløjen. Man foretrækker værdikamp på begge fløje og kampen mod islamisk fundamentalisme, hvis det ikke kan være anderledes.

Med markedsfundamentalismen, den implicite forestillingsverden omkring samfundets værdigrundlag som markedets, er man stort set enige om ikke at forholde sig kritisk til markedet længere. Værdigrundlaget virker utematiseret og uproblematiseret i baggrunden for den politiske og sociale opmærksomhed. Og højrefløjen klandrer da heller ikke venstrefløjen for, at den har mistet sin eksistensberettigelse ved at opgive kritikken af markedet.

De troende lader som om, at indholdet i deres tro er entydigt klart og rigtigt. Deres overbevisning udfylder det meste i medielandskabet. Derfor er det en kæmpe udfordring overhovedet at genetablere en forpligtende beskrivelse af markedet både i dets nuværende form, men også hvad dets potentielt alternative former angår.

Det burde have stået klart for de fleste allerede med finanskrisens udbrud i 2007, at der er en udfordring:

www.arbejdsforskning.dk/pdf/art-43.pdf

Søren Espersen er imod sanktioner skriver han i sin blog på JP. Han tager udgangspunkt i sin egen referenceramme, som om der med udtrykket ”sanktioner” ikke kan være tale om andet end det onde; ”*indskrænkninger af det frie markeds virke*”.

Når der generelt tales om sanktioner fra politisk hold, så mangler den entydighed, som man tilsyneladende tager for givet. Selv om sanktioner defineres som ”*indskrænkninger af det fri marked*”, så hænger definitionen af sanktionerne alligevel og flandrer i det fri, fordi markedet netop langt fra er den selvindlysende frie størrelse, som man har tendens til at fremmane for det indre øje, med dets egen logik. Markedet fremstår som det frie / Sanktionerne er indskrænkninger af markedet / Ergo: Er sanktioner imod det frie = det ufrie.

Men hvad nu, hvis markedet slet ikke er frit?

Definitionerne på sanktionerne er lige så omgærdet af fordomme, mangel på forpligtende beskrivelser, som den grad hvormed markedet nemlig afhænger af dem, der tror på det.

Hvad nu, hvis markedet ikke kan gå selv?

Bliver markedet ikke netop båret af dem, der har forvekslet det med friheden selv!

Det frie marked kan ikke gå selv

Det frie marked afhænger af og bæres af alt andet end sig selv. Det kan godt være, at de troende orienterer sig mod markedet, som om der var tale om noget absolut og ukompromitteret essentielt bærende for det moderne samfund. Det er denne iagttagelsesform, der er forudsætningen for, at de kan glemme deres eget bidrag i skabelsesprocessen, oppebæringen af det liberale marked, der netop på ingen måde kan eller nogen sinde har kunnet gå selv. Markedet er ikke noget autarkt fænomen. Det er heller ikke noget naturgivent eller udstyret med iboende essentielle og atidslige love, som man kan udlede den rigtige samfundsorden ud fra. Men det er sådan, at man orienterer sig mod markedet.

De troende har altid glemt deres egen funktion i skabelsesprocessen. Uden de troende så ville der aldrig have været en Gud! Uden markedsfundamentalisterne, så ville det frie marked aldrig været kommet til syne for de troende. Iagttagelsesformen, referencerammen, dvs. selve de kognitive processer og kommunikationen, der styres af ganske bestemte kognitive processer, semantiske strukturer, osv., er helt og aldeles afgørende for fænomenet: ”det frie marked”! Men det er alt for langhåret at forholde sig til for de troende. De tror bare.

Alle de selvudråbte liberalister kan ikke få stat nok, når det drejer sig om at rede markedet! Hvad siger det om markedet og de troende?

Det er de såkaldte liberalister, markedsfundamentalisterne, med stat, centralbank, den europæiske overnationale statsdannelse i ryggen, der i det hele taget holder ”det frie marked oppe”! Det frie marked eksisterer ikke, sådan som dets tilbedere ser det for sig. De ser markedet, som om det var bærer af det moderne samfund, hvor det i virkeligheden lige så meget er hele det moderne samfund, de tro-

ende selv, der danner sig selv omkring markedet, bl.a. ud fra illusionen om, at det er markedet, der bærer det moderne samfund!

Det er det politiske system, statsmagtens lovgivende, udøvende og dømmende magt, den fjerde magt (der lever af og på at italesætte markedsmekanismerne som løsningen på alle problemer), de formelle samfundsstrukturer, centralbankerne med deres patent på retten til at sætte penge i verden sammen med den finansielle sektor, naturen, universet og solen, der stråler over os alle, kort og godt alt andet end markedet, der holder markedet oppe!

Og alligevel, ja så truer markedet med at gå ned og trække rigtigt meget med sig i faldet! Hvorfor?

Hvordan kan man blive ved med at se på markedet, som om det var markedet, der var løsningen på alle problemerne, når problemerne kommer af, at man bliver ved med at fokusere på markedet, som om det var markedet, der var løsningen på alle problemerne?

Enhver lærer fra barnsben, at man må gøre sig nyttig på markedet, tilbyde sig her, ellers bryder økonomien sammen. Man får at vide, at man kun kan hente sin eksistensberettigelse ved at gøre sig nyttig på markedet! Men se, det har aldrig nogen sinde kunnet udnytte det gigantiske udbud af arbejdskraft, der altid har været på globalt plan!

Alt falder potentielt ind under de økonomiske betragtninger. De fleste lever for at holde økonomien oppe, og alligevel så er det økonomien, der er problemet og som hverken kan holde sig selv eller verden oppe. Måske skulle menneskeheden begynde at skelne mellem økonomiens problemer og så sine egne. Det er ikke sikkert, at løsningen på de økonomiske problemer er forudsætningen for løsningen på alle andre problemer. Problemet er fx tydeligvis, at man overhovedet har svært ved at definere og isolere økonomiens problemer og dermed forstå dem i relation til sine egne, dvs. afveje dem over for andre. Måske skulle økonomien med dens problemer se og begrænse sig lidt, humme sig, så vi fik mere plads til os selv og den jord, som den er ved at brænde af med det overforbrug af natur og ressourcer, der er så nødvendig for den. Måske har vi slet ikke råd til økonomien. Og måske er vi ude af stand til at se det, fordi vi er så helvedes økonomiske!

Hvad er det for en tro, der udfolder sig her?

Hvordan er "det frie marked" kommet der til?

Hvad er det for love, der virker bag om ryggen på den troende, når markedets lov sanktioneres så strengt?

Hvordan er markedsfundamentalismen opstået?

Hvor er den egentlige frihed, de skabende processer og lovmæssigheder bag det hele, alt det som man ikke finder det ulejligheden værd at spørge efter, når man

på baggrund af fordomme, stiltiende forudsætninger, ureflekterede og ubegrundede formodninger, taler om, at **sanktioner** over for det fri marked er af det onde, for dermed i religiøs og ideologisk forstand at sanktionere markedets lov, troen på markedet!

**Verdensøkonomien og det frie marked er truet, siger man!
Men er det ikke verden, der er truet af verdensøkonomien?**

For ca. tre måneder siden lånte den europæiske centralbank en billion Euro til den finansielle sektor inden for unionen. Pengene blev stillet til rådighed i tre år for en rente på kun ca. 1 %. Det skete samme dag som [Mario Draghi](#), den europæiske centralbankdirektør, højtideligt erklærede, at der ikke længere er råd til velfærdsstaten i EU. Markedet skulle reddes, men velfærd var der ikke råd til længere.

Udpumpningen af dette svimlende beløb i den europæiske finanssektor afstedkom kun kortvarige fald i de renter, som også staterne betaler for deres lån, og værdierne på finansmarkederne steg igen lidt. Men nu er dette kortvarige forår allerede forbi. Det er blevet finansiell vinter her på grænsen til rigtig sommer.

Uroen og rentestigningerne er tilbage for Europas tabende nationer og banker. Det vil især sige for PIIGS-landene og deres økonomier; Portugal, Irland, Italien, Grækenland og Spanien skal igen betale højere renter for de lån, som de optager på "det ufrie marked", der lever på nåde af markedseksterne overnationale institutioner som IMF, Verdensbanken og centralbanker, som ECB og i kraft af hele det politiske system, der bag om ryggen styres af troen på markedet.

Nu er det så kun lande som Tyskland, der kan låne uanet, endda til uhørt lave renter, renter langt under den almindelige inflation. Tysk økonomi får penge for at låne penge, idet en rente på 0,14 % er mindre end inflationen i priserne på den reelle økonomis ydelser, uanset hvordan man så i øvrigt definerer "reel økonomi".

Det er resultat af de samfundsstrukturer, som man har kæmpet for at få igennem oppe fra og ned, dvs. dikteret af Milton Friedmans primitive filosofi og vindermentaliteten i de højtflyvende finansielle kredse. Det er resultat af den særlige udgave af en institutionaliseret monetarisme, som den europæiske monetære union er udtryk for. Det er Tysklands drøm og resten af EU's mareridt. Det er institutionaliseret og formaliseret elendighed uden fællesskab.

Især spanske og italienske banker har desperat brug for netop de billige penge, der tilfalder tysk økonomi. Men de private investorer henter i stor stil deres likviditet tilbage fra spanske og italienske banker. Investeringerne i disse lande bliver mindre og mindre sikre, også som følge af en slags markedets selvopfyldende profeti; når landene mangler penge, beskrives og opleves de som usikre, og så bliver de det, fordi pengene flygter fra risici, uanset hvor meget italesat og reel realitet der lå bag i første omgang. Beskrivelsen af landene som ruiner ender potentielt op som selvopfyldende profetier.

Spaniens og Italiens nationale banker har benyttet sig af og benytter sig fortsat af det privilegium, at de til dels selv bestemmer hvilke former for sikkerhed, der skal stilles op som pant, for at få de lån, som man formidler videre til sine nationale pengeinstitutter. Pengene genereres med udgangspunkt i den europæiske centralbank, og ender op som centrale aktiver, tilgodehavender, hvorfra de udstedes som lånepenge, likvider til og i de lande, regioner, der henter likviditet på den måde.

Landenes nationalbanker låner Euro på baggrund af egne æstimer om kredittværdighed hos dem selv. De handler så at sige på Euroens vegne af hensyn til sig selv. Sådan er Euroen skruet sammen.

Euroens skæve fordeling af tilgodehavender og gældsproblemer bliver dog langt fra løst med yderligere udlån til de mest gældsatte. Offentlig og privat gæld forsvinder ikke ved yderligere låneoptag af de forgældede, og gælden trækker den egentlige produktion i minus, lokalt der hvor der i forvejen er mindst økonomisk aktivitet.

Først med afviklingen af gælden vil problemerne kunne løses.

Det drejer sig for mange iagttagere om selve møntunionens overlevelse. Man kan sige, at Euroen med sin krise har skabt argumentet for den egentlige politiske Union. Således fremhæves det, at unionen kun holder, hvis hele den europæiske zone udvikler sig til De Forenede Europæiske stater; USE.

Men det er ikke det, der tales om i en situation, hvor den folkelige opbakning tenderer mod at forsvinde, netop fordi møntunionen ikke fungerer.

Det er ikke kun i Europa, at der er gældskrise, altså problemer med den herskende monetære orden. Hele den vestlige verdens økonomiske orden har fået problemer som følge af den finansielle udvikling i verdensøkonomien.

Fejlen består i, at alt er lagt an på fortsat ubegrænset adgang til billig kredit. Der har simpelt hen været alt for mange billige penge alt for længe.

De midler – de penge, den likviditet, købekraft, der er blevet tilført i uanede mængder ved USA's underskud på budgetterne, centralbankernes uanede udstedelser af penge som lån i allerede etableret finansiell kapital – er så gigantiske og overjordiske, at der ikke længere er reelle aktiver eller kreative og nyttige investeringsobjekter tilbage at slå sig ned i for dette overbud af finansiell kapital.

Den finansielle kapital er i stigende grad faldet i mindre og mindre produktive og nyttige investeringer, simpelt hen fordi det produktive potentiale slet ikke er på højde med pengemængden. Priserne er derfor bare steget og steget på eksisterende faciliteter, firmaer, aktier, lån, råstoffer og huse, uden at det har kastet andet end inflation i priserne på kapital af sig. Det har været mekanismen bag udstedelsen af penge, altså stigningerne i priserne på kapital der har drevet verdensøkonomien over de sidste årtier.

Fatal kædebrevsøkonomi kalder man denne form for inflation i uproduktive kapitalværdier. Især i lande som Spanien, Irland og Danmark er fx de uproduktive ejendomsværdier bare steget og steget.

Den økonomiske udvikling skyldes altså, at man har glemt at spørge ind til om den økonomiske aktivitet nu også var nyttig og værdifuld i bredere forstand.

Fordi man har glemt at spørge sig selv – om markedsværdierne var brugbare og konstruktive udtryk for nytte, mening og værdi – så har det været muligt at tro på markedsværdierne, og forveksle dem med det mere egentlige indhold. Man har været forblindet af markedets priser, prisstigningerne i sig selv, men ikke forstået at prisstigninger på kapital også er inflation.

Dem med fast ejendom, aktier og obligationer har set, at deres købekraft bare er steget og steget, uden at der har været stigende nytte eller produktion i den reelle økonomi. Og evnen til at identificere de økonomisk højtflyvendes succes med alle andres eller selve den sande almeninteresse, har antaget absurde dimensioner over de sidste årtier. Således har den fjerde magt (medier, journalister og spindoktorer) gjort sig rig på at sælge en bestemt historie til det købedygtige segment. Historien handler om, at de købedygtiges stigende købekraft pr. definition og til enhver tid er til alles fordel; at den enes succes på markedet er alle andres.

I realiteten er det stort set kun inflationen i priserne på kapital hos de i forvejen velstillede der er steget. Det er ikke kommet andre end de heldigste til gode, og deres stigende købekraft har kun givet sig udslag i stigende nytteværdier og mening for de få heldige. Dvs. budskabet – som sælger godt hos de købedygtige, og som handler om at deres succes er alle andres – det er forkert.

Men da det er markedet, mediemarkedet, der har overtaget rollen som dommer i forhold til sig selv, vurderingen af de budskaber, der faldbydes på markedet, også der hvor det handler om, at de budskaber, der sælger på markedet, er usande, ja så er sandheden om markedet gået under for markedet.

Fundamentalisterne kan slet ikke følge ræsonnementet eller se noget urimeligt i det, og de identificerer det frie marked, sig selv og købekraften med selve demokratiet. Se, siger de, når de konfronteres med kritikken, ”der er ikke nogen der køber budskabet, ergo er det forkert”, underforstået, ”vi de købestærke er markedet, vi er det demokratiske flertal. Fattigrøve og tabere kan gå af helvede til, de har ingen stemmeret på markedet. Og så længe, det er markedet, der bestemmer, ja så kan de i øvrigt stikke deres demokrati op i et vist sted”.

Alt hvad der modsiger markedet, de udvalgte, de bedst egnede, anfægter markedet som sandhedsvidne og selektiv mekanisme i udviklingsprocessen, og det er så i samme åndedrag fordømt som alt for udemokratisk af og for markedsfundamentalisterne. Tingene hænger sammen.

Afkast til investorerne har fundet sted ved låneoptag, rationaliseringer, besparelser i humankapital, investeringsafkast, værdistigninger, ensidig satsning på bund-

linien. Øgede pålydende værdier har der været, men de er kommet til verden som stigninger i pålydende værdier målt i vestlig valuta, elastiske målebånd, der igen sættes i verden med udgangspunkt i netop inflation i elastiske priser på eksisterende elastikker. Markedets veje er uransagelige, uforklarlige. Men man tror på, at det styres af den skjulte hånd, som Adam Smith hev frem, når han alligevel ikke kunne komme længere med hverken empiri eller teori.

Man har glemt at se relationen mellem pålydende værdi, prisen, pengene som priser på varer og ydelser og det priserne skulle være mål for. Man har mistet sansen for relationen mellem markedets pålydende værdier og det, som de pålydende værdier skulle være mål for. Men man holder til stadighed fast i, at markedet har ret. At der findes en sand markedsværdi, dvs. en entydig rigtig forklaring på relationen mellem prisen som indikation for værdi og det den indikerer. Det er hvad hele den økonomiske rationalitet er hængt op på. Det er systemets interne fremmedreference, den referenceramme, som alt andet i princippet kan tematiseres på baggrund af. Niklas Luhmanns systemteori kan bruges som videnskabelig baggrund for beskrivelsen af den økonomiske rationalitet. Men systemteorien sælger ikke på markedet.

Der har været fokuseret ensidigt på finanskapitalens isolerede behov for ekspansion.

Men disse behov kan ikke bære og give hele det økonomiske system sin mening og endnu mindre hele det sociale sin mening.

Det er den overordnede forklaring på finanskrisen. Intet mindre. Den kan således ikke bortforklares med mangel på moralsk habitus hos nogle inden for finanssektoren eller andre epifænomer. Det er fundamentalismen alt for fundamental og udbredt til.

Finanskapitalen hænger fast i gæld, og den tenderer mod at måtte opgive sine forpligtelser. Kreditorer, der skylder, har til gode ved hinanden, hvad de ikke kan betale. Den ene har krav hos den anden, hvad denne skylder, men kan ikke engang betale den tredje, fordi denne heller ikke kan betale, hvad denne skylder den anden. Ond cirkel, kædebrevsøkonomi, uproduktiv feedbackeffekt af kredit debet relationer, hvor renter figurerer som værditilvækst, stik imod enhver kvalificeret nytte- og værdivurdering.

Produktionen, behovene og meningen befinder sig uden for denne uproduktive cirkel af gældsforpligtelser, der har forvekslet markedsværdien med tilværelsens mål i sig selv, der hvor pengenes konstruktive funktion i økonomien burde være at lette udvekslingen af ydelser mellem den rigtige verdens behov og leverancer, altså i en verden hvor virkelige behov mødes af lige så virkelige former for tilbud på ydelser.

Behovet for at akkumulere pålydende værdier har manifesteret sig, og dette behov er også forankret i andre mere primære behov, selv om det er blevet mere og mere abstrakt og destruktivt. Den sidst tjente dollar er stik imod markedsfundamentali-

sternes ideologi ikke så meget værd som den først tjente. Men det har man glemmt i jagten på de evige markedsværdier, i troen på dem som det absolutte.

Det skabende, det der har med nytte og værdi at gøre, findes uden for og kan ikke oversættes direkte til markedsværdien. Uddannelse, kultur, natur, entropilovens anden lov er udtryk for grænser for og forudsætninger for markedets værdi. Indholdet af kvalitet og mening falder uden for markedet på en måde, som markedet slet ikke kan måle med sine priser. I økonomisk forstand kan der kun sættes pris på værdierne, nytten og livets fundamentale forudsætninger. Men prisen, markedsværdierne selv, kan ikke erstatte den omverden, som markedet refererer til med sine priser. Lige som det økonomiske system i det hele taget ikke kan erstatte sine eksterne mulighedsbetingelser.

Der tales nu også om behovet for at fokusere på human og naturlig kapital frem for finanskapital. Der hvor kapitalen var en mangel, der stod kapitalens interesser i første række og med en hvis ret. Tiden, hvor den må træde i anden række, er inde. Det er en anden måde at indrømme på, at verden er blevet for lille til finanskapitalen. Den mangler reelle værdier at slå sig ned i.

Globaliseringens evige kapitalkrav er passé. Det samme er blevet gentaget, kopieret til hele verden. Kvantitet, gentagelse og atter gentagelse. Der er ikke plads til flere biler, mennesker, huse, fabrikker osv. Væksten fører til kvalitativ fattigdom. Verden er blevet for lille. Nu må der noget nyt til. De fremstormende økonomier har overtaget de først industrialiserede økonomiers produkter, udvikler dem nu selv. Vi kan med dem som eksempel på vores egen sygdom lettere sætte en diagnose på elendigheden. Det er altid lettere at se det forkerte i andre end os selv, også selv om de andre har vores egen sygdom. Vores model har sejret ad helvede til. Men ind til videre kan vi kun indrømme det på den måde, at vi identificerer kineserne, inderne og andre i den tredje verden med det kvantitativt overflødige og destruktive, alt for forurenende og forbrugende, uanset det, at det var os, der begyndte og os der stadig er de største svin af alle.

Det, der er knaphed på, er konstruktiv menneskelig skaberkraft, konstruktiv opfindsomhed, konstruktive opdagelser i andre retninger end det der har med et maksimum af fysiske effekter at gøre. Affekten, oplevelsen, indholdet af mening, lyst, glæde, tryghed, begrundet tro på et langt lykkeligt liv, det er hvad der er brug for. Det giver mening. Økonomisk vækst, som den dyrkes, er meningsløs og skadelig.

Et maksimum af forbrug, omsætning af fysisk energi og livsbetingelser er blevet identificeret med målet for udvikling. Dette mål er sygt og forsøges fortsat fremmet ved at pumpe den finansielle kapital kunstigt op. Men det hjælper ikke at pumpe flere penge ud. Det er sygt.

<http://www.spiegel.de/wirtschaft/soziales/0,1518,827853,00.html>

Argentina er beviset på, hvor overflødig den internationale kapital kan være. Siden at nationen gik bankerot for ca. ti år siden, har landet rejst sig igen lykkeligt fri af den internationale finanskapital.

Argentina har lige besluttet sig for at nationalisere en afdeling af det spanske Repsol, et olie og gasselskab, der købte Argentinas nationale energiselskab, YPF, da man havde krise i 1999.

Argentina gik den gang [konkurs](#), opsigde unilateralt sine gældsforpligtelser over for udlandet, verdensbanken og den internationale monetære fond indførte sanktioner over for landet af samme årsag, så Argentina ikke længere kunne låne her.

Men landet har sin egen lokale valuta, styrer sin nationalbank efter nationens behov for likviditet, og den argentinske nationalbank låner frit til staten, hvis den mangler penge for at staten også kan sætte penge i verden, hvis det politiske system, staten, skønner, at nationens indre økonomi behøver det. Det kunne de europæiske PIIGS-lande lære af. Men det er tabu.

Den europæiske kommissionsformand Barroso er helt oppe i det røde felt over [Argentinas ekspropriering](#) af spanske Repsol, og der tales om sanktioner fra spansk europæisk side. Man er bange for, at andre lande i Latinamerika, ud over Bolivia, Venezuela, Cuba m. fl. skulle begynde at nationalisere internationale virksomheders aktiver i regionen.

Truslerne fra EU's side er relativt tomme, da Argentina allerede har et glimrende samarbejde med Kina og andre fremstormende økonomier uden overdreven respekt for de gamle vestlige landes markedsideologi. Kina laver bilaterale aftaler, skalter og valter med sin magt helt uden skelen til markedsfundamentalismens fromme indhold. Det er hverken entydigt smukt eller grimt, godt eller ondt. Det er usentimentalt stort og skræmmende, hvad der sker i relationerne mellem de opkommende økonomier i Asien og Latinamerika. Og der er fantastisk meget at se og lære her. Men de vestlige medier, de danske og især de højreradikale medier kan slet ikke finde ud af at forholde sig til det.

[Dansk landbrug](#) er eks. på, hvor lidt økonomi der er og har været i de sidste mange års gigantiske investeringer og prisstigninger på jord og produktionsfaciliteter. Udbyttet af korn pr. hektar har været stabilt over de sidste 30 år, men jordpriserne er flerdoblet, anvendelsen af kunstgødning og gift er ikke faldet, maskinparken bugner. Siden 2002 er dansk landbrugs gæld vokset med mere end 100 %. 70 % af erhvervets indtægt består i direkte og indirekte former for subsidier, der primært kommer fra EU. Der har ikke været noget netto udbytte i landets svineproduktion de sidste ti år, selv om mere end 30 millioner danske svin må lade livet hvert år i produktionen.

Som modsvar til Argentinas nationalisering af den nationale afdeling af det spanske Repsol tales der om at indføre sanktioner over for Argentinas eksport til EU. Det kunne være morsomt, hvis man fra EU's side forbød importen af sojaprotein fra landet. Dansk svineproduktion er nemlig 100 % afhængig af det argentinske

sojaprotein. Dansk landbrug importerer mere vegetabilsk protein af konsumkvalitet, end det eksporterer af animalsk konsumkvalitet.

Effektive sanktioner fra EU's side over for argentinsk soja ville standse den danske svineproduktion med et hug. Illustrerende for dansk landbrugs miljøprofil er det, at [de danske svin æder og skider lige så meget som 80 millioner mennesker](#). Rigtigt meget kunne vindes, hvis EU ville amputere svineriet med effektive sanktioner rettet mod Argentina. Men det vil man heller ikke.

Det danske boligmarked er toppet og bevæger sig nedad. Billige og risikable lånetyper sparkede priserne ekstra op her til lands i begyndelsen af VKO-æraen. Nogle solgte, hvor andre blev sat i gæld til langt over ejendomsvurderingen. Således er mange i dag teknisk insolvente. Og alle de penge, som man havde vænnet sig til bare væltede ud i samfundet med lån i friværdierne, ja de mangler nu i en økonomi, der har svært ved at fungere uden de sidste mange års inflationsværdier.

Den egentlige drivkraft i verdensøkonomien, dvs. de fossile kulbrinter er blevet færre, mere kostbare og problematiske at brænde af på grund af global opvarmning. Men hele den vestlige verdens kapitalapparat er for mere end fire femtedele vedkommende afhængig af fossile brændsler. Og de eneste nationer i verden, der kan præstere biobrændsler i et omfang, der bare ligner noget af betydning, det er så tilfældigvis Argentina og Brasilien. EU's udstedelser af trusler i forbindelse med ekspropriationen af Repsol er af samme årsag tomme.

Latinamerika er et eks. på en økonomi, der delvis både frivilligt og ufrivilligt er blevet sat uden for den globale finansmagt. Det der sker i regionen illustrerer, at der findes alternativer til den vestlige verdens markedsfundamentalisme.

Men den vestlige verden orienterer sig fortsat som om, at de pengeværdier, der er etableret i det nuværende finansielle cirkus af kredit-debet relationer, skulle være udtryk for eneste legitime mål for værdi. Som om, at det politiske system stod her over for, som en fremmed og illegitim magt, der kun havde en legitim rolle i forhold til markedet, nemlig at holde sig langt væk.

Man husker omhyggeligt at glemme, at markedet og markedsværdierne er funderet i en institutionaliseret form for monetarisme, og at de ikke ville være foruden statsmagten, centralbanksystemet og alle de aldeles offentlige tiltag, der er gjort for at holde netop markedet, finansmarkedet, valutaen, den vestlige verdens købekraft oppe i forhold til resten af verden.

Hensyn til andet end netop disse kunstige værdier er af det onde i de gode og frommes optik.

Sanktioner

- i forhold til Kina, der for øvrigt kan selv og snart slipper sin egen valuta fri i en symbiose med Japans yen,
- i forhold til Irak, (den gang Saddam annekterede Kuwait) og som man nu har bombet tilbage til stenalderen med en form for intervention, der hverken er liberal eller økonomisk,

alt det og andre sanktioner er i Søren Espersens fattige forstand af det onde, hvis han ellers husker at glemme at tænke sig om! Og lur mig, om ikke han går med til et og andet mod Argentina, i det fri markedes tjeneste. Måske støtter han op om et lille militærkup mod Cristina Fernandez Kirchner. Et frit marked under militærdiktatur har altid været at foretrække frem for et frit demokratisk land under semisocialistiske forhold. Især når det drejer sig om ressourcestærke lande, som dem vi finder i USA's baggård, i Latinamerika.

Hele det finansielle og dermed det økonomiske system, pengeøkonomien, er hængt op på det monetære system, hvor inflationsværdierne er lige så konstruktive i forhold til det, der har med etableringen af købekraft at gøre, som den egentlige produktion er.

Denne genstand for tro, markedet, det fri marked, er båret af en ideologi, en form for dogmatisme, som er det stik modsatte af, hvad de troende hævder om den. De troende, nemlig politikere som Søren Espersen, bærer sammen med de forskellige statslige institutioner selve markedet, der i den grad aldrig har kunnet gå selv.

Dæmoniseringen – af alt andet end det fri marked, der sker på baggrund af de troendes primitive kognitive adfærd, dvs. af alle hånde former for statslige aktioner, handlinger, nationaliseringer, hvor man samtidigt omhyggeligt husker at glemme finanspakker, bankpakker, og selve konstitutionen af troens genstand med sin egen positive særbehandling af netop markedet – er til at få øje på: At ville det gode for andet end markedsværdiernes skyld, det er dumt og uproduktivt, men at bombe Irak tilbage til stenalderen, ja det er jo en menneskepligt osv. Således hænger verden sammen i den syges hjerne.

Mvh. Steen
D. 21/4 2012